

**polski
alarm
smogowy**

RAPORT Z DZIAŁALNOŚCI W 2020 ROKU

RAZEM O CZYSTE POWIETRZE

49 700

**liczba przedwczesnych
zgonów w Polsce wywołanych
zanieczyszczeniem powietrza**

Źródło: <https://www.eea.europa.eu/publications/air-quality-in-europe-2020-report>

Wstęp

Polski Alarm Smogowy (PAS) to inicjatywa zrzeszająca ruchy obywatelskie zatroskane złą jakością powietrza w Polsce.

Działalność rozpoczęliśmy w lutym 2015 r. przez połączenie Krakowskiego, Dolnośląskiego i Podhalańskiego Alarmu Smogowego. Obecnie PAS skupia prawie 50 lokalnych grup i organizacji zajmujących się poprawą jakości powietrza.

Dlaczego zajmujemy się powietrzem?

”

Nasz ruch zrodził się jako wyraz buntu przeciw bierności władz wobec problemu zanieczyszczonego powietrza. Choć od czasu, kiedy Alarm Smogowy zaczynał swoją działalność, dużo się zmieniło – świadomość społeczeństwa znacząco wzrosła, a tematem smogu zaczęli interesować się politycy – to jednak wciąż długa droga dzieli nas od osiągnięcia naszego celu. Jak szybko przejdziemy tę drogę, zależy od wyborów milionów ludzi, te wybory z kolei zależą od tego, czy państwo polskie prowadzić będzie aktywną politykę dla czystego powietrza. Nie wygramy walki ze smogiem, jeśli społeczeństwo nie będzie do niej przekonane, a politykom brakować będzie determinacji, żeby wdrażać niezbędne reformy. Dlatego od wielu lat Alarm Smogowy buduje świadomość społeczeństwa; dlatego, ponad podziałami partyjnymi, rozmawia z politykami, przekonując ich do działań na rzecz wspólnego dobra, którym jest czyste powietrze.

Andrzej Guła,
lider i współzałożyciel PAS

49

liczba Lokalnych
Alarmów
Smogowych
zrzeszonych
w Polskim Alarmie
Smogowym
w 2020 r.

O co walczymy?

Celem Polskiego Alarmu Smogowego jest doprowadzenie jakości powietrza do stanu niezagrażającego zdrowiu i życiu osób mieszkających w Polsce. Dążymy do osiągnięcia jakości powietrza spełniającej normy obowiązujące w naszym kraju oraz wytyczne Światowej Organizacji Zdrowia.

Polski Alarm Smogowy jest organizacją ponadpartyjną, współpracującą z samorządami, organizacjami pozarządowymi i środowiskami naukowymi oraz z każdym, komu leży na sercu czyste, nieskażone zanieczyszczeniami powietrze, jak również zdrowie polskich obywateli.

Na pierwszym spotkaniu Alarmów Smogowych, w sierpniu 2015 r., przyjęliśmy deklarację programową PAS. Nasze działania, zgodnie z tą deklaracją, koncentrują się przede wszystkim na spełnieniu poniższych postulatów:

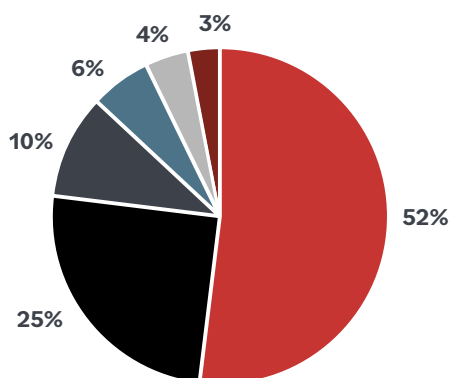
1. **Wycofanie z użytku tych kotłów na węgiel i drewno, które emitują najwięcej zanieczyszczeń.**
2. **Rozwój programów wspierających finansowanie ogrzewania domów i wymiany kotłów.**
3. **Promocja niskoemisyjnych źródeł ogrzewania domów.**
4. **Wprowadzenie odpowiednich norm jakości węgla i biomasy sprzedawanych do ogrzewania domów.**
5. **Wprowadzenie przepisów ograniczających ruch samochodów, które emitują najwięcej zanieczyszczeń.**
6. **Promocja rozwiązań rozwijających transport publiczny, ruch rowerowy i pieszy.**
7. **Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza z przemysłu i energetyki.**
8. **Poprawa dostępu do informacji o zanieczyszczeniu powietrza.**
9. **Dostosowanie progów alarmowania o smogu do poziomów europejskich.**
10. **Kontrola kotłów na węgiel i drewno.**

Smog – co to jest?

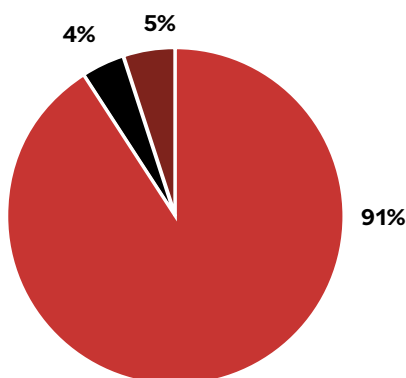
Ponad połowa zanieczyszczenia powietrza w Polsce to tzw. niska emisja, czyli dym powstały podczas spalania węgla i drewna w domowych kotłach i piecach. W połączeniu z niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi (brak wiatru, mgła) obserwujemy zjawisko zwane smogiem.

Skąd się bierze smog w Polsce?

Źródła emisji pyłu PM2.5:

Źródła emisji WWA*, w tym B(A)P:

* WWA – wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne

Źródło: Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami

Okolo 3 mln budynków jednorodzinnych w Polsce jest wyposażonych w kotły na węgiel i drewno, które emitują zbyt duże ilości zanieczyszczeń*. To te przestarzałe urządzenia grzewcze są główną przyczyną smogu w Polsce. Spalanie węgla i drewna w takich kotłach sprawia, że Polska jest niechlubnym liderem Europy w emisji rakotwórczego benzo(a)pirenu i rokrocznie staje na „podium” najmocniej zanieczyszczonych krajów Unii Europejskiej.

* Domy jednorodzinne w Polsce – źródła grzewcze, stan energetyczny, priorytety inwestycyjne, Polski Alarm Smogowy, Instytut Ekonomii Środowiska, luty 2021.

liczba
„kopciuchów”
zatrzuwających
powietrze w Polsce

3 mln

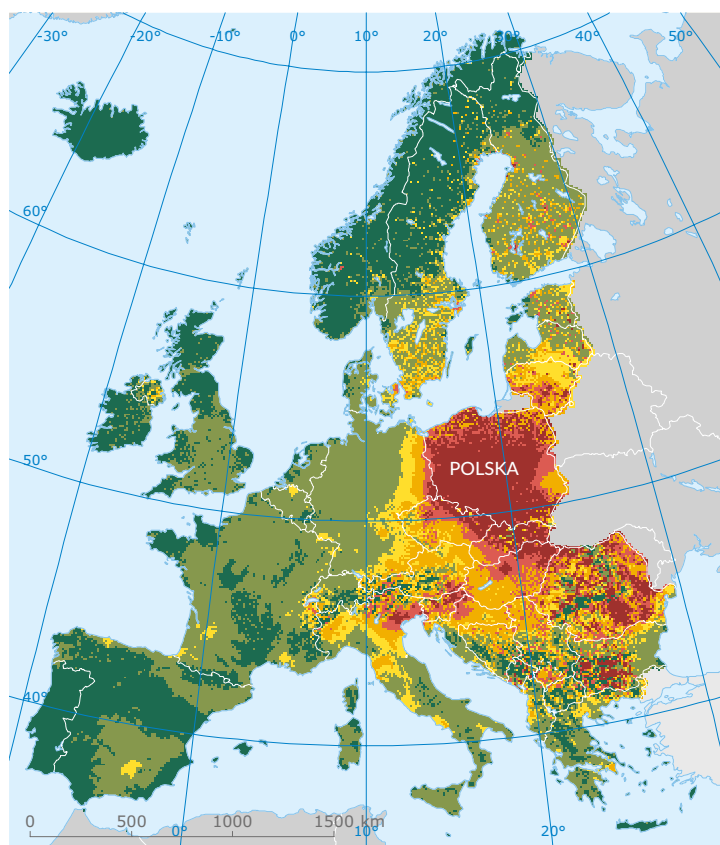
”

Gdy rozpoczynaliśmy naszą działalność, temat zanieczyszczenia powietrza bardzo rzadko pojawiał się w mediach, a większość mieszkańców Polski nie zdawała sobie sprawy z tego, jak bardzo zanieczyszczonym powietrzem oddycha. Dzięki naszym działaniom sytuacja uległa radykalnej zmianie. Smog na stałe zagościł zarówno na łamach pism naukowych, jak i w programach śniadaniowych. Co roku ukazuje się ok. 2 tys. materiałów prasowych z udziałem członków PAS.

Piotr Siergiej,
rzecznik PAS

Co nas truje?

Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ważone populacyjnie (2012 r.)

ng/m³

- <0,12
- 0,12–0,4
- 0,4–0,6
- 0,6–1
- 1–1,5
- >1,5

* Użyty model: EMEP, rozdzielczość 10x10 km

Źródło: Europejska Agencja Środowiska

Anna Dworakowska,
dyrektorka
programowa
Krakowskiego Alarmu
Smogowego

”

Przez wiele lat temat jakości powietrza pozostawał bezpieczny. W efekcie polskie powietrze należy do najbardziej zanieczyszczonych w całej Unii Europejskiej. Wymiana 3 mln starych kotłów na węgiel i drewno to podstawowe wyzwanie, któremu musimy sprostać, aby powietrze w naszym kraju było czystsze.

**PM10
i PM2.5**

Pył zawieszony obecny w dymie – cząsteczki o rozmiarze, odpowiednio, 10 i 2,5 mikrometrów. Dostają się do krwiobiegu przez drogi oddechowe i powodują negatywne skutki zdrowotne.

**Benzo(a)piren
(BAP)**

Rakotwórczy i mutageny węglowodór aromatyczny obecny w dymie. Oprócz BAP w dymie znajduje się również szereg innych węglowodórów aromatycznych.

**NO_x – tlenki
azotu**

Szkodliwe produkty spalania paliw w silnikach spalinowych – obecne w wysokich stężeniach głównie w miejscach o dużym ruchu samochodowym.

Wpływ zanieczyszczenia powietrza na zdrowie

Problemy z pamięcią i koncentracją, wyższy poziom niepokoju, stany depresyjne, zmiany anatomiczne w mózgu, Alzheimer, przyspieszone starzenie się układu nerwowego, udar mózgu

Problemy z oddychaniem, podrażnienie oczu, nosa i gardła, kaszel, katar, zapalenie zatok

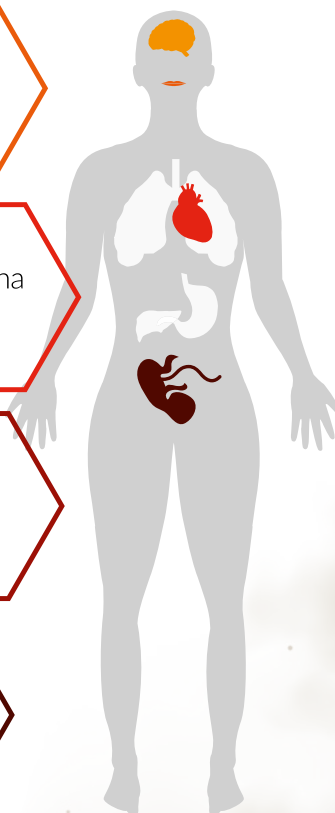
Zawał serca, nadciśnienie tętnicze, choroba niedokrwienna serca, zaburzenia rytmu serca, niewydolność serca

Astma, rak płuca, przewlekła obturacyjna choroba płuc, częstsze infekcje dróg oddechowych

Bezpłodność, obumarcie płodu, przedwczesny poród

około
25 000

kotłów na węgiel
i drewno zlikwidowano
w Krakowie dzięki
uchwale antysmogowej

”

W ciągu kilku lat swojego istnienia Polski Alarm Smogowy stał się kluczową organizacją nawołującą do poprawy jakości powietrza i zmniejszenia skutków zdrowotnych zanieczyszczeń w Polsce.

Dzięki jego działaniom społeczna świadomość tego problemu niepomrotnie wzrosła, tworząc skuteczny nacisk na samorządy i agencje rządowe, zmuszając je do tworzenia i wdrażania programów czystego powietrza. Polski Alarm Smogowy pozostaje aktywny w identyfikacji problemów wynikających z zanieczyszczeń powietrza, w postulowaniu działań na rzecz jego zmniejszania oraz w monitorowaniu skuteczności programów tworzonych przez organy państwa.

Rzetelna wiedza jego działaczy, uzupełniana nowymi informacjami z krajowych i zagranicznych badań naukowych, stanowi silne podstawy działalności PAS.

dr Michał Krzyżanowski, Visiting Professor, Environmental Research Group King's College London, emerytowany kierownik Europejskiego Centrum Środowiska i Zdrowia Światowej Organizacji Zdrowia (Bonn, Niemcy), sekretarz naukowy i uczestnik grup roboczych przygotowujących wytyczne Światowej Organizacji Zdrowia dotyczące jakości powietrza

Jak smog niszczy nasze zdrowie?

Wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie to kompendium wiedzy w postaci książki do pobrania na stronie Polskiego Alarmu Smogowego <https://polskialarmsmogowy.pl/files/artykuly/1346.pdf> i tutaj przez kod QR.

Autorzy:

dr Jakub Jędrak
prof. UJ dr hab. n. med. Ewa Konduracka
dr hab. inż. Artur Jerzy Badyda
dr med. Piotr Dąbrowiecki

36

W 2018 r. Światowa Organizacja Zdrowia opublikowała raport, w którym znalazła się lista 50 najmocniej zanieczyszczonych miejscowości w Unii Europejskiej. Aż 36 z nich leży w Polsce.

”

Polski Alarm Smogowy to organizacja społeczna, o której w przyszłym, czystym świecie dzieci dowiedzą się na lekcjach ochrony środowiska. Dzięki determinacji i wykorzystaniu wiedzy eksperckiej PAS odniósł wyjątkowy sukces w walce o czyste środowisko. Rok 2019 był przełomowy dla Krakowa – zaczęła tu obowiązywać radykalna uchwała zakazująca spalania jakichkolwiek paliw stałych w paleniskach domowych. Uchwałę tę mieszkańcy Krakowa zawdzięczają kilkuletnim, trudnym staraniom Krakowskiego Alarmu Smogowego. Jednym z najcenniejszych ogólnokrajowych osiągnięć PAS było doprowadzenie do wydania dwóch rozporządzeń: o jakości paliw i o zakazie sprzedaży prymitywnych, wysokoemisyjnych kotłów.

prof. dr hab. inż. Piotr Kleczkowski, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, autor książki *Smog w Polsce*

Działania Polskiego Alarmu Smogowego w 2020 r.

1. Wytyczamy kierunki działań rządowych – antysmogowy program Polskiego Alarmu Smogowego

Polski Alarm Smogowy przedstawił rekomendacje działań dla rządu i parlamentu konieczne do poprawy jakości powietrza w Polsce. Rekomendacje dotyczą ogrzewania mieszkań, transportu i przemysłu. Propozycje obejmują konkretne zmiany legislacyjne, programy finansowe oraz reformy strukturalne.

2. Reformujemy największy w Europie program dopłat do wymiany kopcających kotłów

Program Czyste Powietrze, stworzony w celu likwidacji 3 mln kotłów o wysokiej emisji zanieczyszczeń, przeszedł gruntowną reformę i wystartował w maju 2020 r. na nowych, korzystniejszych zasadach. Reforma programu to realizacja postulatów, o które od dłuższego czasu zabiegał Polski Alarm Smogowy. Nowa wersja jest znacznie przystępniejsza dla aplikujących o dotacje, co już teraz przekłada się na zwiększenie liczby chętnych do wymiany kopcających kotłów. Wcześniejsza wersja programu była zdominowana przez niepotrzebną biurokrację, która spowalniała proces wymiany „kopciuchów”.

3. Badamy stężenia zanieczyszczeń samochodowych w dużych miastach

Polski Alarm Smogowy zbadał stężenia dwutlenku azotu w niemal 200 lokalizacjach w Warszawie i Krakowie. Wyniki pokazały, że przy normalnym ruchu samochodowym w niemal każdym punkcie Krakowa i Warszawy dopuszczalne normy stężenia NO_2 są przekroczone. Tlenki azotu emitowane są głównie przez najstarsze samochody z silnikiem Diesla. Kolejna odsłona tych badań – w większej skali, bo aż w pięciu miastach – rozpoczęła się w styczniu 2021 r.

STĘŻENIA NO_2 W WARSZAWIE PAŹDZIERNIK 2019

4. Badamy preferencje mieszkańców dużych miast – Polacy chcą lepszego transportu zbiorowego i ograniczenia ruchu samochodowego

Zbadaliśmy preferencje transportowe mieszkańców Warszawy, Krakowa, Poznania, Wrocławia i Katowic. Deklaracje respondentów wskazują, że ich poziom świadomości i gotowość do podejmowania odważnych decyzji jest dużo większa niż polityków. Mieszkańcy chcą jeździć transportem zbiorowym, ale oczekują buspasów i większej liczby kursów. Chcą ograniczeń wjazdu do miast dla samochodów emitujących najwięcej zanieczyszczeń powietrza.

5. Postulujemy normy jakości węgla – muły węglowe i najgorsze miały wreszcie nielegalne

Od 1 lipca 2020 r. obowiązują nowe normy jakości węgla, które uniemożliwiają sprzedaż detaliczną miały węglowe niskiej jakości. O zakaz sprzedaży niskiej jakości węgla Polski Alarm Smogowy zabiegał od pięciu lat. Dzięki naszym staraniom rząd wprowadził pierwsze normy jakościowe dotyczące węgla. Są one jednak niewystarczające, dlatego zabiegamy o dalszą korektę parametrów jakości węgla, który wciąż zawiera za dużo siarki, popiołu i wilgoci. Kolejnym krokiem jest wprowadzenie norm jakości dla pelletu drzewnego.

6. Pokazujemy rozwiązania zmniejszające smog samochodowy

Przedstawiliśmy pakiet rozwiązań ustawowych, które zmniejszą zanieczyszczenia generowane przez transport samochodowy. Główne obszary działań to: eliminacja z miast najbardziej zanieczyszczających aut i ograniczenie ich importu do Polski, kontrola emisji zanieczyszczeń podczas przeglądów oraz odbudowa transportu aglomeracyjnego i powiatowego. Rządowa polityka zanieczyszczenia transportowe, mimo że są one w dużych miastach drugim co do wielkości źródłem zanieczyszczeń, po piecach na węgiel i drewno.

7. Zabiegamy o skuteczne przepisy antysmogowe na poziomie regionalnym – ambitny program ochrony powietrza dla Małopolski

We wrześniu 2020 r., po szerokiej kampanii Lokalnych Alarmów Smogowych z Małopolski, Sejmik Województwa Małopolskiego przyjął nowy, ambitny program dla regionu. Małopolska jest pierwszym województwem w Polsce, które zakazuje dotowania kotłów węglowych z pieniędzy publicznych. Przyjęto też przepisy, które zmobilizują gminy do bardziej aktywnych działań antysmogowych, takich jak szybkie kontrole palenisk, kampanie informacyjne czy pomoc mieszkańcom w wymianie najbardziej kopczących kotłów. Liczymy, że inne województwa będą się wzorować na małopolskich przepisach, przyjmując regionalne programy ochrony powietrza.

8. Uświadamiamy mieszkańcom Polski, jak zanieczyszczonym powietrzem oddychają – kampania „Zobacz, czym oddychasz!”

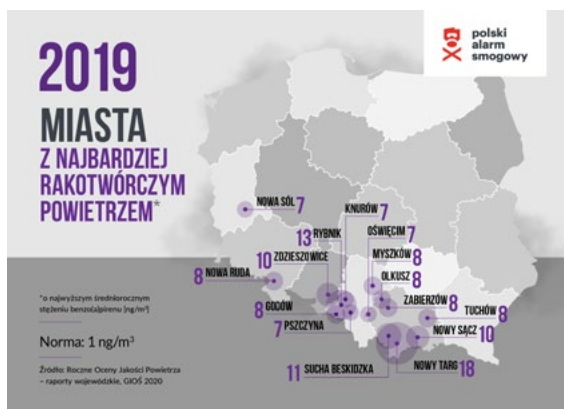

W 2020 r. Polski Alarm Smogowy kontynuował kampanię „Zobacz, czym oddychasz!”, polegającą na instalacji w często odwiedzanych miejscach „sztucznych płuc” filtrujących zawieszone w powietrzu zanieczyszczenia. „Oddychające” płuca to nowatorskie instalacje antysmogowe, które stanęły aż w 24 polskich miejscowościach na terenie pięciu województw. W efekcie władze wielu z odwiedzonych miejscowości zadeklarowały podjęcie dodatkowych działań antysmogowych.

Kampania była relacjonowana ponad 170 razy w mediach lokalnych i ogólnopolskich, w tym w TVN, Polsacie i Telewizji Polskiej. To jedna z wielu kampanii prowadzonych w ostatnim czasie przez PAS.

9. Mierzmy jakość powietrza w miejscowościach, w których brakuje stacji pomiarowych

W ramach trzeciej odsłony kampanii „Zobacz, czym oddychasz!” zmierzylśmy stężenia pyłów zawieszonych w sześciu podkrakowskich gminach: Krzeszowicach, Kętach, Kalwarii Zebrzydowskiej, Makowie Podhalańskim, Myślenicach i Rzepienniku Strzyżewskim. Pomiarom towarzyszył mobilny billboard ze sztucznymi płucami, które wraz z filtrowaniem zanieczyszczonego powietrza stawały się czarne. Pomiary jakości powietrza prowadzimy również w innych rejonach kraju w ramach działań ogólnopolskich. W tym sezonie duże kampanie pomiarowe przeprowadzili aktywiści z Mazowsza i Dolnego Śląska. Kampanie były realizowane we współpracy z Radiem Kraków, Radiem Wrocław oraz na Mazowszu z Radiem Dla Ciebie w ok. 30 lokalizacjach.

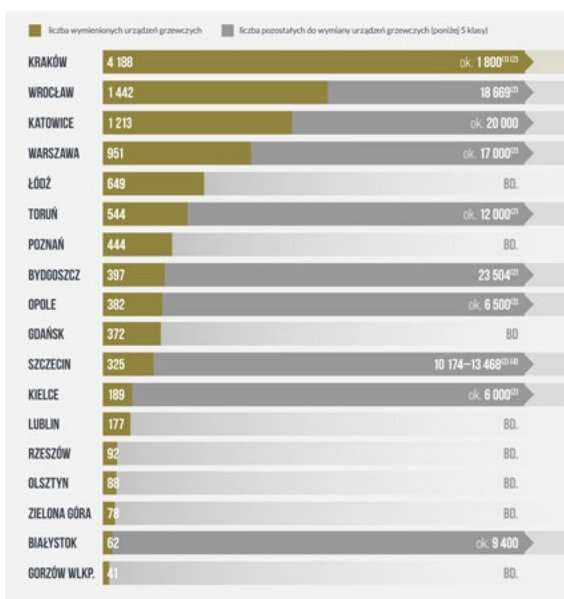
10. Sprawdzamy, które miejscowości mają najgorsze powietrze – ranking polskich miast z najbardziej zanieczyszczonym powietrzem

To kolejny rok, w którym Polski Alarm Smogowy przeanalizował wyniki pomiarów jakości powietrza Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska za rok ubiegły, pokazując pierwszą piętnastkę najbardziej zanieczyszczonych polskich miast. I w tym roku na czele rankingu pojawiły się nie największe metropolie, ale mniejsze miasteczka: Pszczyzna, Nowy Targ czy Sucha Beskidzka. Rekordowe zanieczyszczenie rakotwórczym benzo(a)pirenem sięgnęło 1800% normy.

WYMIANA KOTŁÓW* W 2019 ROKU

MIASTA WOJEWÓDZKIE

* Liczba wymienionych urządzeń grzewczych na paliwo stałe w ramach programów dotacyjnych realizowanych w gminie i w ramach Programu Czyste powietrze w 2019 roku oraz pozostałych do wymiany (poniżej 5 klasy)

¹ Od 1 września 2019 r. całkowity zakaz spalania węgla i drewna w domowych paleniskach

² Urządzenia na paliwo stałe, bez podziału na klasy

³ Około 6500 pkt. adresowych gdzie znajdują się kotły/piece na paliwo stałe niespełniające min. wymagań emisyjnych 5 klasy

⁴ Dane dot. lokalni mieszkańcy pozostających w zasobach Gminy Miasto Szczecin, Szczecińskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. oraz Towarzystwa Budownictwa Społecznego Prawobrzeże Sp. z o.o.

Źródło: Odpowiedzi gmin oraz NFOSGW na wnioski o udostępnienie informacji publicznej

11. Sprawdzamy, jak idzie wymiana kopających kotłów w najbardziej zanieczyszczonych miejscowościach Polski oraz w miastach wojewódzkich

Polski Alarm Smogowy zapytał władze najbardziej zanieczyszczonych miejscowości w Polsce oraz władze miast wojewódzkich o tempo likwidacji starych kotłów na węgiel i drewno. Zaprezentowany ranking ujawnia bardzo wolne tempo wymian i pokazuje, że władze lokalne muszą w większym stopniu zaangażować się w walkę o czyste powietrze.

12. Podnosimy świadomość grup opiniotwórczych – cykl Polska bez smogu w „Rzeczpospolitej”

Polski Alarm Smogowy i redakcja Smoglab.pl podjęły współpracę z opiniotwórczym dziennikiem „Rzeczpospolita” w ramach kampanii *Polska Bez Smogu*. W każdą środę pojawia się w druku całostronicowy dodatek antysmogowy, w którym znaleźć można merytoryczne analizy i wyważone opinie dotyczące zanieczyszczenia powietrza w Polsce. Artykuły z kampanii pojawiają się również na stronie www.klimat.rp.pl. Dużą rolę w podnoszeniu świadomości odgrywa również zarządzany przez PAS portal SmogLab.

13. Szkolimy – Akademia Czystego Powietrza

W ramach wspólnej inicjatywy Ministerstwa Klimatu, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Polskiego Alarmu Smogowego przeprowadziliśmy cykl bezpłatnych webinarów pod tytułem #AkademiaCzystegoPowietrza dla urzędników, instalatorów urządzeń grzewczych, doradców energetycznych i firm z branży budowlanej oraz wszystkich zainteresowanych.

14. Polski Alarm Smogowy nagrodzony Zielonym Orłem „Rzeczpospolitej” oraz tytułem Eko Hero

Polski Alarm Smogowy otrzymał nagrodę Zielonego Orła w kategorii „Organizacje Ekologiczne”, w której nagrody przyznaje się organizacjom nie tylko sygnalizującym problemy, ale również starającym się przedstawiać konkretne rozwiązania. Z kolei Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego nagroził PAS tytułem Eko Hero.

Więcej o działaniach PAS na stronie internetowej:
www.polskialarmsmogowy.pl

Lokalne Alarmy Smogowe

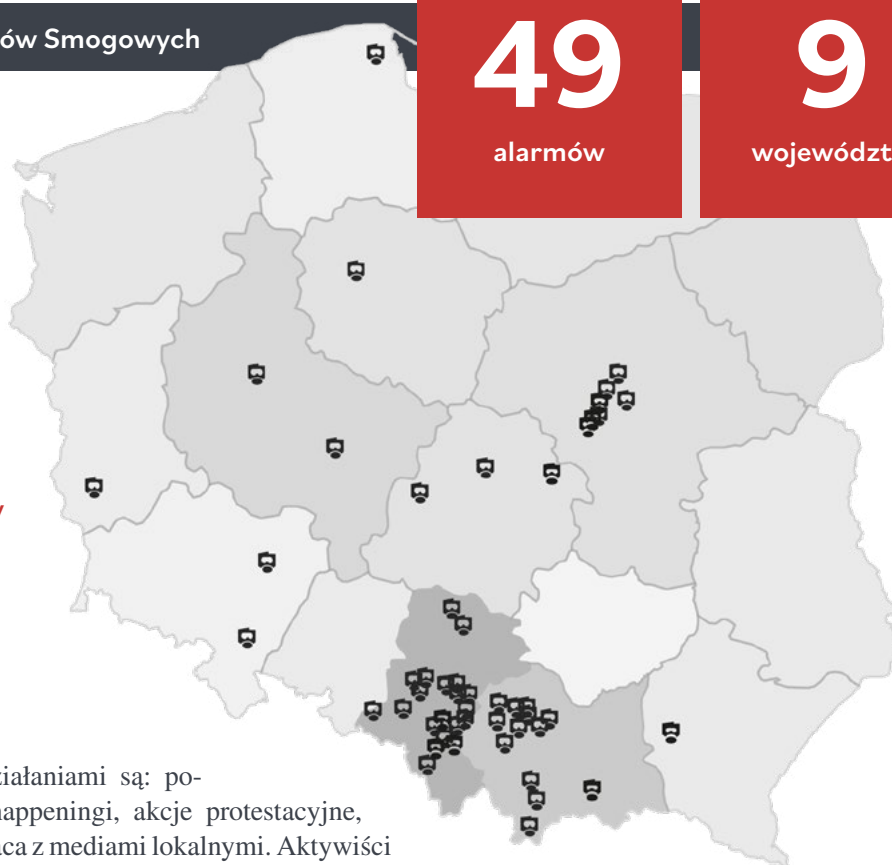
Mapa Lokalnych Alarmów Smogowych

49

alarmów

9

województw

Lokalne Alarmy Smogowe motywują władze regionalne do działań na rzecz ochrony powietrza, proponują rozwiązania w tym zakresie oraz prowadzą działalność edukacyjną w swoich gminach.

Często podejmowanymi działaniami są: pomiary jakości powietrza, happeningi, akcje protestacyjne, marsze uliczne czy współpraca z mediami lokalnymi. Aktywiści LAS-ów nie tylko zmieniają świadomość społeczną oraz postawy społeczności i władz lokalnych, ale również stanowią mocną grupę nacisku na władze wojewódzkie i centralne.

”

Do Polskiego Alarmu Smogowego dołączają osoby, dla których oddychanie czystym powietrzem jest niezwykle ważną sprawą. Przynależność do ruchu traktujemy jako osobiste wyzwanie i wierzymy w skuteczność naszych działań. Członkowie Alarmów Smogowych są niepodważalną wartością i siłą PAS, a fakt, że każdego roku dołączają kolejne grupy, daje wszystkim potwierdzenie, że to, co robimy, jest potrzebne. Dzięki rozwojowi sieci Polskiego Alarmu Smogowego jesteśmy w stanie wpływać na politykę antysmogową w naszym kraju.

**Ewa Lutomska, zastępczyni prezesa zarządu
Krakowskiego Alarmu Smogowego**

”

W styczniu 2017 r., kiedy z żoną spodziewaliśmy się naszego trzeciego dziecka, a za oknem miały miejsce niespotykane stężenia zanieczyszczenia powietrza, uświadomiłem sobie, że problem jest realny i muszę coś w tej kwestii zrobić. Po wzięciu udziału w Śląskiej Szkole Lokalnych Alarmów Smogowych dowiedziałem się sporo zarówno o smogu, jak i o Polskim Alarmie Smogowym i podjąłem decyzję, że warto taki lokalny alarm założyć także u nas, w Gierałtowicach. Po rozmowach z mieszkańcami widzę, że od tego czasu świadomość problemu zanieczyszczenia powietrza znacząco wzrosła. Udało się także istotnie zwiększyć liczbę wymienianych w gminie kotłów (prawie czterokrotnie w dwa lata). Mam wrażenie, że tworzymy coś na kształt pierwszej „Solidarności” naszych czasów – różnorodni pod względem poglądów i pomysłów na życie, ale zjednoczeni w walce o czyste powietrze. I jestem przekonany, że tak jak pokolenie naszych rodziców – zwyciężymy!

**Wojciech
Szczypka,
Gierałtowski
Alarm Smogowy**

”

Jesienią 2016 r. Krakowski Alarm Smogowy przeprowadził badania powietrza w podkrakowskich gminach, m.in. w Zabierzowie – okazało się, że powietrze bywa tam gorsze niż w Krakowie. To był zimny prysznic – dotarło do mnie, że te jesienne i zimowe „mgły” o dziwnym kolorze i zapachu to zwyczajnie zanieczyszczone powietrze. Tym samym został obalony mit o tym, że smog to jedynie problem dużych miast, a z czasem okazało się, że i polska wieś ma ogromny problem z jakością powietrza. To było impulsem do podjęcia działań i wtedy z kolegą z Zabierzowa zaczęliśmy działać na rzecz czystego powietrza w naszej gminie, no i powstał Zabierzowski Alarm Smogowy – pierwszy wiejski alarm smogowy.

**Monika
Wojtaszek-
-Dziadus,
Zabierzowski
Alarm Smogowy**

Kontakty do Lokalnych Alarmów Smogowych

brzeszcze@polskialarmsmogowy.pl
bydgoszcz@polskialarmsmogowy.pl
chelmek@polskialarmsmogowy.pl
czechowice-dziedzice@polskialarmsmogowy.pl
czernichow@polskialarmsmogowy.pl
czerwionka-leszczyny@polskialarmsmogowy.pl
czestochowa@polskialarmsmogowy.pl
debica@polskialarmsmogowy.pl
dolnyslask@polskialarmsmogowy.pl
gieraltowice@polskialarmsmogowy.pl
gliwice@polskialarmsmogowy.pl
izabelin@polskialarmsmogowy.pl
jaworzno@polskialarmsmogowy.pl
kielce@polskialarmsmogowy.pl
kozy@polskialarmsmogowy.pl
krakow@polskialarmsmogowy.pl
krzeszowice@polskialarmsmogowy.pl
legionowo@polskialarmsmogowy.pl
lodz@polskialarmsmogowy.pl
lomianki@polskialarmsmogowy.pl
lubuskie@polskialarmsmogowy.pl
milanowek@polskialarmsmogowy.pl
myslowice@polskialarmsmogowy.pl
niepolomice@polskialarmsmogowy.pl
nowydwor@polskialarmsmogowy.pl
nowytarg@polskialarmsmogowy.pl
oswiecim@polskialarmsmogowy.pl
pleszew@polskialarmsmogowy.pl
podhale@polskialarmsmogowy.pl
podkowalesna@polskialarmsmogowy.pl
poraj@polskialarmsmogowy.pl
poznan@polskialarmsmogowy.pl
pszczyzna@polskialarmsmogowy.pl
rabka@polskialarmsmogowy.pl
raciborz@polskialarmsmogowy.pl
sieradz@polskialarmsmogowy.pl
skawina@polskialarmsmogowy.pl
ustron@polskialarmsmogowy.pl
warszawa@polskialarmsmogowy.pl
wejherowo@polskialarmsmogowy.pl
wieliczka@polskialarmsmogowy.pl
zabierzow@polskialarmsmogowy.pl
zabkowice@polskialarmsmogowy.pl
zaglebie@polskialarmsmogowy.pl
zielonki@polskialarmsmogowy.pl

Lokalni aktywiści w działaniu

Poniższe przykłady stanowią jedynie ułamek działań i ogromnego zaangażowania wszystkich członków Lokalnych Alarmów Smogowych. Każdego roku antysmogowi wolontariusze z dziesiątków miast i wsi angażują się w działania na rzecz wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości powietrza w ich miejscowościach.

Krakowski Alarm Smogowy

Krakowski Alarm Smogowy wydał tabloid o tytule „Smog Express”, który w przystępny sposób informuje o smogu, o obowiązku wymiany starych kotłów na węgiel i drewno oraz możliwościach pozyskania dotacji na ten cel. Gazeta w liczbie 150 tys. egzemplarzy trafiła do mieszkańców małopolskich powiatów.

Warszawa Bez Smogu

Warszawscy aktywiści zebrali ponad 8000 podpisów pod petycją do władz miasta Warszawy i Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w sprawie wprowadzenia zakazu spalania węgla w gospodarstwach domowych. W odpowiedzi prezydent Warszawy Rafał Trzaskowski 26 lutego 2020 r. złożył deklarację wprowadzenia zakazu w trzecim kwartale 2023 r.

Podkowa Bez Smogu

Dzięki aktywistom Podkowy Bez Smogu w mazowieckim programie ochrony powietrza znalazł się zapis o zakazie używania kominków podczas dni z przekroczeniem dopuszczalnego stężenia pyłu zawieszonego PM10.

Pszczynski Alarm Smogowy

Pszczynski Alarm Smogowy na początku 2020 r. zorganizował briefing prasowy, podczas którego przekazał na ręce burmistrza i przewodniczącego Rady Miejskiej petycję o podjęcie pilnych działań antysmogowych, podpisaną

przez niemal 3000 mieszkańców. Zrealizowano również kampanię „Wymień piec! Nie zwlekaj! Czas ucieka!”, w ramach której w gminie oraz powiecie pszczyńskim pojawiło się ponad 160 banerów informujących o konieczności wymiany kotłów i dotacjach do nowych źródeł grzewczych. Aktywiści wręczyli władzom samorządowym symboliczne czarne ciasto oraz puchar za zajęcie pierwszego miejsca na liście najbardziej zanieczyszczonych miast pod względem liczby dni smogowych.

Małopolskie Alarmy Smogowe

Małopolskie Alarmy Smogowe w uruchomionej we wrześniu 2020 r. kampanii społecznej przypominały radnym Sejmiku Małopolski, że ich obowiązkiem jest rozwiązanie problemu smogu poprzez przyjęcie skutecznego programu ochrony powietrza. Na krakowskich przystankach pojawiły się plakaty z cytatami zawierającymi uwagi mieszkańców Małopolski zgłoszone w czasie konsultacji społecznych. Lokalni aktywiści zorganizowali protest pod siedzibą Urzędu Marszałkowskiego, by podkreślić swoje oczekiwania. Dzięki tym działaniom przyjęto ambitny program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego.

Gierałtowski Alarm Smogowy

Gierałtowski Alarm Smogowy w 2020 r. kontynuował badania ankietowe na temat kosztów ogrzewania budynków po wymianie kotłów. Tegoroczne i zeszłoroczne wyniki ankiet nie pozostawiają wątpliwości – 100% osób było zadowolonych z wymiany kotła. Alarm zachęcał mieszkańców Gierałtowa do wymiany kotła – w 2020 r. wzrosła liczba urządzeń grzewczych wymienionych za pomocą gminnych dotacji (do 215).

Nowotarski Alarm Smogowy

Nowotarski Alarm Smogowy w 2020 r. przeprowadził wykłady pod tytułem „Smog – fakty i mity” oraz „Smog – wpływ zanieczyszczenia powietrza na zdrowie” dla nauczycieli, uczniów i rodziców. Podczas wystąpień na Sesji Rady Miasta aktywiści przybliżali zagrożenia zdrowotne związane ze smogiem oraz poddawali dyskusji konkretne propozycje działań antysmogowych. Aktywiści opiniowali też „Harmonogram walki ze smogiem do 2030 r. dla miasta Nowy Targ”. Obecnie władze miasta rozważają wprowadzenie zakazu ogrzewania węglem.

Mysłowicki Alarm Smogowy

Aktywiści z Mysłowic przekonali Radę Miasta, że warto inwestować w czyste powietrze. W rezultacie przeznaczono aż 3,2 mln zł (ok. 1% budżetu miasta) na dopłaty do wymiany kotłów. Aktywiści prowadzili kampanię informującą mieszkańców o dopłatach i wymaganiach uchwały antysmogowej. Ze środków z 1% Mysłowicki Alarm Smogowy ufundował dla kilku szkół zestawy książek o tematyce ekologicznej, a straży miejskiej naklejkę na kotły oraz profesjonalny miernik do pomiaru wilgotności drewna.

Wejherowski Alarm Smogowy

Aktywiści podejmowali interwencje w zakresie wycinki drzew, skażenia wód gruntowych czy niekontrolowanego spalania odpadów. Informowali samorządy powiatu wejherowskiego o zapisach uchwał antysmogowych oraz zachęcali do tworzenia punktów konsultacyjnych programu Czyste Powietrze. Przez cały rok aktywiści prowadzili intensywną działalność informacyjną i edukacyjną w mediach społecznościowych.

PAŃSTWO ROZDAJE PIENIĄDZE! Można dostać nawet **37 000 złotych!!!** Zobacz, czy możesz skorzystać. Strona 3

SMOG EX press

W okolicach Krakowa DZIAŁA SERWYJNY ZABÓJCA!!!

WIELU O NIM SŁYSZAŁO. NIEWIELU GO DOCENIA. Przeczytaj wywiad z prof. Ewą Czarnobilską, która tłumaczy, co smog robi z Twoim zdrowiem. Strona 6

Prof. Michał Krzyżanowski wyjaśnia, jak zabija smog. Strona 4

O DZIAŁANIACH STRAŻNICZYCH PRZECZYTAJ NA STRONIE 4

Szkodliwe POWIETRZE W SZKOŁACH!

DOCHODZENIE Co dzieje się ze śmieciami w Igołomii-Wawrzeńcach? Przeciętny krakowianin wyrzuca rocznie średnio 431 kilogramów odpadów. W Zielonkach to 439 kilogramów, a w Czernichowie 256 kilogramów. W Igołomii-Wawrzeńcach zbiera się zaledwie 139 kilogramów śmieci na mieszkańca rocznie. „Najpewniej nie są spalane” - przekonują w gminie. Więcej na stronie 7

Zabierzowski Alarm Smogowy sprawdził, jakim powietrzem oddychają w zimie uczniowie szkół w Brzeziu, Rzęsco, Zabierzowie i Zelkowie oraz przedszkolaki z Zabierzowa. Niektóre z pomiarów pokazują, że średniodobowe stężenia w salach szkolnych przekraczają nawet KILKASET procent normy. Więcej na stronie 6

Uwaga! NA TE PREPARATY! Na półkach polskich sklepów są preparaty do usuwania sadzy z kominów, przy spalaniu których powstają bardzo wysokie stężenia dioksyn. Te są szkodliwe dla zdrowia! Więcej na stronie 8

TWÓJ SASIAD SPALA ODPADY? TO BARDZO SZKODLIWE DLA ZDROWIA! CO MOŻESZ ZROBIĆ? SPRAWDŹ NA STRONIE 7

Polski Alarm Smogowy – czym się zajmujemy

Uchwały antysmogowe

Co to jest uchwała antysmogowa?

Uchwały antysmogowe stanowią podstawowy przepis ochrony powietrza na poziomie regionalnym. Wyznaczają one terminy, po upływie których użytkowanie kotłów, pieców i kominków emitujących duże ilości zanieczyszczeń będzie nielegalne. To właśnie tego typu instalacje, spalające węgiel i drewno, są główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza w Polsce, a ich eliminacja z użytkowania jest niezbędna do poprawy jakości powietrza w kraju.

Polski Alarm Smogowy od początku istnienia uczestniczył w przygotowaniu i konsultowaniu uchwał antysmogowych w prawie każdym województwie; rozpoczął od doprowadzenia do przyjęcia uchwał antysmogowych dla Krakowa i województwa małopolskiego. Wzorując się na Małopolsce, większość województw wprowadziła podobne regulacje. W 2020 r. uchwały antysmogowe zostały przyjęte przez województwa pomorskie i świętokrzyskie. Na początku lutego 2021 r. uchwałę antysmogową przyjął Sejmik Województwa Lubelskiego.

Co osiągnęliśmy?

Uchwały antysmogowe, eliminujące z użytkowania najbardziej emisyjne kotły, piece i kominki, zostały przyjęte w 13 województwach. W miastach takich jak Kraków, Wrocław, Sopot czy w uzdrowiskach dolnośląskich przyjęto bardziej restrykcyjne przepisy zakazujące użytkowania węgla i/lub drewna. W Krakowie już wdrożono te regulacje – od 1 września 2019 r. w mieście nie można spalać ani węgla, ani drewna. Dzięki uchwałom antysmogowym oraz działaniom władz miasta i aktywistów w latach 2013-2020 stężenia zanieczyszczeń w Krakowie spadły o ponad 40%.

Co przed nami?

Głównym wyzwaniem na nadchodzące lata jest przyspieszenie tempa wymiany „kopciuchów” w regionach, tak aby uchwały antysmogowe nie były martwym prawem. W tym celu niezbędne będzie uruchomienie Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB), w której dostępne będą informacje o rodzaju wykorzystywanego ogrzewania w poszczególnych budynkach. Baza będzie bardzo pomocna w prowadzeniu kontroli przestrzegania uchwał antysmogowych. Polski Alarm Smogowy był zaangażowany w prace na prototypem tej bazy. Niezbędne również są szerokie kampanie informacyjne: jak pokazują nasze badania, niespełna połowa użytkowników „kopciuchów” jest świadoma obowiązku ich wymiany, a jedynie 13% wie, do kiedy ma to zrobić*.

* Domy jednorodzinne w Polsce – źródła grzewcze, stan energetyczny, priorytety inwestycyjne, Polski Alarm Smogowy, Instytut Ekonomii Środowiska, luty 2020.

”

Problem smogu jest istotny przez cały rok - nie tylko w okresie grzewczym, dlatego dziennik Rzeczpospolita podjął współpracę z PAS by systematycznie dostarczać informacje na temat procesu termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła, a także zmniejszania smogu transportowego. Jest się o co bić: stawka jest najwyższa – zdrowie i życie nas i naszych rodzin. Bez permanentnej akcji edukacyjnej nie zmienimy świadomości Polek i Polaków.

Michał Niewiadomski, redaktor „Rzeczpospolitej”, redaktor prowadzący serwis energianews.pl

**Piotr Woźny, pełnomocnik
premiera ds. Programu
Czyste Powietrze w latach
2018-2020, były prezes
(2019-2020) i wiceprezes
(2018-2019) Narodowego
Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki
Wodnej**

Polski Alarm Smogowy zajmuje miejsce szczególne w historii Polski ostatnich 40 lat. To – obok „Solidarności” – najbardziej skuteczny ruch obywatelski w Polsce, którego konsekwentne działania, po wielu latach zaniedbań w tym obszarze, zmusiły władze publiczne do zajęcia się problemem dramatycznej jakości powietrza, którym oddychają Polacy. Tajemnicę sukcesu tego ruchu to jego dogmatycznie strzeżona apolityczność, zdolność formułowania i wspierania praktycznych pomysłów na poprawę jakości powietrza w Polsce, umiejętność sieciowania ludzi aktywnych w obszarze walki o czyste powietrze oraz wyraziste komunikowanie się z mediami i klasą polityczną. Bez działań Polskiego Alarmu Smogowego nie udałooby się przeprowadzić w ciągu ostatnich pięciu lat regulacyjnej rewolucji w Polsce, najważniejszymi efektami której są uchwały antysmogowe obowiązujące w większości polskich regionów, regulacje dotyczące poziomów emisyjności kotłów na paliwa stałe, jak również jakości paliw stałych używanych w domowych piecach, oraz uruchomienie ogólnopolskiego rządowego programu Czyste Powietrze.

Program Czyste Powietrze

Co osiągnęliśmy?

Dzięki wieloletnim staraniom Polskiego Alarmu Smogowego oraz Lokalnych Alarmów Smogowych stworzony został ogólnopolski program wspierający wymianę przestarzałych kotłów węglowych i docieplenie domów. Program Czyste Powietrze, którego budżet szacuje się na 103 mld zł, ma doprowadzić do modernizacji źródeł ciepła w 3 mln domów do roku 2028.

Niestety program uruchomiony w 2018 r. nie dawał możliwości osiągnięcia założonych celów – zawikłany proces aplikowania o dotacje czy dysfunkcyjny system administracyjny powodujący wielomiesięczne zatory ograniczały liczbę chętnych do skorzystania z programu i wymiany kopcących kotłów.

Polski Alarm Smogowy zabiegał o reformę programu Czyste Powietrze – wprowadzenie prostych wniosków o dotacje, preferencyjne traktowanie najbardziej ekologicznych technologii oraz przyspieszenie czasu obsługi beneficjentów. Zaangażowanie prezesa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który zarządza programem, doprowadziło do koniecznych zmian. Od 15 maja 2020 r. Czyste Powietrze dostępne jest w nowej odsłonie, bardziej przyjaznej dla beneficjentów, gwarantującej szybszą obsługę wniosków oraz wyższe wsparcie dla najbardziej ekologicznych źródeł ciepła. Uruchomiono również wsparcie finansowe dla gmin, które włączają się w dystrybucję programu, a także wyższe dofinansowanie dla osób o niższych przychodach. W dystrybucję programu od 2021 r. angażują się niektóre banki.

Co przed nami?

Reforma programu Czyste Powietrze wymaga kontynuacji. Niezbędne jest uruchomienie wyższego wsparcia dla uboższych gospodarstw domowych, umożliwienie aplikowania do programu w oddziałach największych polskich banków, uruchomienie pożyczek na prefinansowanie inwestycji modernizacyjnych oraz zasilenie programu Czyste Powietrze środkami z funduszy unijnych.

Wciąż brakuje programu, który wspierałby wymianę starych pieców węglowych w zasobie budynków wielorodzinnych. W licznych polskich miejscowościach to one stanowią główną przyczynę lokalnego smogu.

Happening Polskiego Alarmu Smogowego pod Ministerstwem Energii

Normy jakości węgla i pelletu

Dlaczego potrzebujemy dobrych norm jakości węgla?

W samych budynkach jednorodzinnych w Polsce funkcjonuje ponad 2 mln kotłów na węgiel. Za jakość powietrza odpowiada nie tylko rodzaj kotła, jego klasa emisyjności czy rok produkcji, ale także jakość spalanego paliwa. Przez wiele lat w Polsce nie obowiązywały żadne wymagania jakościowe dla węgla sprzedawanego do gospodarstw domowych, przez co często trafiał tam węgiel wilgotny i zasiarczony oraz cechujący się dużą zawartością popiołu. Nierzadko sprzedawano też odpady węglowe, takie jak muły czy flotokoncentraty. Spalanie takiego węgla to duże emisje pyłów i rakotwórczego benzo(a)pirenu.

Co osiągnęliśmy?

Od początku działalności Polski Alarm Smogowy apelował do rządu o wprowadzenie norm jakości węgla sprzedawanego odbiorcom indywidualnym. Dzięki staraniom m.in. PAS rząd podjął prace nad uregulowaniem tego obszaru. Zaproponowane przez ministra energii rozwiązania były jednak nie do zaakceptowania z punktu widzenia ochrony powietrza, gdyż sankcjonowały sprzedaż odpadu węglowego. Po protestach i apelach PAS wymagania zostały nieco zastrzeżone, a od 1 lipca 2020 r. obowiązuje zakaz sprzedaży najgorszej jakości miałów węglowych.

Co przed nami?

Zabiegamy o dalsze podniesienie wymagań jakościowych dla węgla, w szczególności o podniesienie standardów, jakie musi spełniać paliwo do nowoczesnych, niskoemisyjnych kotłów na węgiel (nazywane ekogroszkiem). Chcemy również, aby rząd wprowadził obowiązkowe normy jakości dla pelletu biomasowego. Jest to paliwo, które zyskuje na popularności – niestety nie jest objęte obowiązkowymi wymaganiami jakościowymi. Zdarza się, że zawiera domieszki niebezpiecznych odpadów – plastiku czy zmielonych płyt meblowych, których spalanie skutkuje emisją niebezpiecznych substancji.

Standardy emisyjne dla kotłów na węgiel i biomasę

Dlaczego potrzebujemy norm emisyjnych dla kotłów na węgiel i drewno?

Pozaklasowy kocioł na węgiel lub drewno emituje nawet 1200 mg pyłu w metrze sześciennym dymu. Emisyjność kotłów wyższej klasy jest wielokrotnie niższa, a kotły gazowe czy pompy ciepła praktycznie nie emitują pyłów. Zakaz sprzedaży „kopciuchów” i zastąpienie ich czystymi źródłami ciepła znacznie poprawi jakość powietrza w Polsce.

Co osiągnęliśmy?

Od początku swojej działalności Polski Alarm Smogowy prowadził kampanię na rzecz wprowadzenia norm emisyjnych dla kotłów oraz eliminacji ze sprzedaży kotłów pozaklasowych. Każdego roku do polskich domów sprzedawano ok. 150 tys. „kopciuchów”. W efekcie naszych starań w 2017 r. rząd przyjął rozporządzenie zakazujące sprzedaży tych kotłów, a w 2019 r. – jego uszczelnioną wersję. W rezultacie kupno „kopciucha” jest obecnie mocno utrudnione. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta prowadzi szeroko zakrojone kontrole przestrzegania rozporządzenia. Do tej pory UOKiK sprawdził 38 tys. aukcji internetowych (w 7000 przypadków oferowano kotły niezgodne z prawem) oraz niemal 660 kotłów sprzedawanych stacjonarnie, z czego w 40% przypadków wykryto nieprawidłowości.

Co przed nami?

Kotły niespełniające norm emisyjnych określonych w rozporządzeniu wciąż można spotkać zarówno w sklepach stacjonarnych, jak i na aukcjach internetowych. Polski Alarm Smogowy będzie zabiegać o dalsze szeroko zakrojone kontrole Inspekcji Handlowej u producentów i sprzedawców. Podobne obowiązkowe normy emisyjne potrzebne są również dla kominków – skuteczna regulacja tego obszaru to nasze kolejne wyzwanie.

3
mln

tyle „kopciuchów”
działa w polskich
domach

Kampania transportowa PAS

Emisja pyłów zawieszonych z transportu jest drugim najważniejszym źródłem zanieczyszczeń powietrza w polskich miastach.

Polski Alarm Smogowy skupia się na:

- stworzeniu przepisów, umożliwiających wyznaczanie Stref Czystego Transportu (SCT), w których mogą jeździć tylko pojazdy emitujące mało spalin;
- wprowadzeniu regulacji pomagających ograniczyć import starych samochodów;
- poprawie kontroli stanu technicznego samochodów (emisja spalin i kary za wycinanie filtrów DPF);
- odbudowie transportu zbiorowego w regionach tak, aby mniej samochodów wjeżdżało do miast.

Co osiągnęliśmy?

- stworzyliśmy propozycje zmian legislacyjnych pozwalające wyznaczać SCT w miastach;
- zbudowaliśmy koalicję największych polskich miast wspierających nasze starania. Rozmowy z Ministerstwem Klimatu dały efekt – przepisy mogą się zmienić zgodnie z naszymi propozycjami w 2021 r.;
- przyczyniliśmy się do podniesienia poziomu subwencji dla gmin i powiatów organizujących transport zbiorowy, pochodzących z tzw. funduszu pekaesowego;
- przeprowadziliśmy pomiary stężenia dwutlenku azotu w 200 punktach Krakowa i Warszawy;
- koordynowaliśmy badania emisji spalin w stolicy (publikacja w 2021 r.);
- wykonaliśmy badanie opinii publicznej największych miast na temat transportu w mieście.

Co przed nami?

- przekonanie posłów do zmiany przepisów o SCT;
- doprowadzenie do zmiany podatku akcyzowego na importowane pojazdy (głównie dla starszych samochodów z silnikiem Diesla);
- dodanie do ustawy o transporcie publicznym zapisów zwiększających jego atrakcyjność wobec samochodów.

”

Dane o jakości powietrza w miastach i badania emisji spalin w Krakowie prowadzą do oczywistej diagnozy: samorządy potrzebują regulacji pozwalającej wprowadzać w miastach Strefy Czystego Transportu, a Polska musi zahamować import kopiących gratów z zagranicy. Przepisy muszą uwzględniać sytuację Polaków, dlatego nie ma mowy o radykalnych rozwiązaniach. Czekać jednak nie możemy. Już dziś musimy zmniejszyć import aut starszych niż 10 lat, a do miast zakazać wjazdu dieslom mającym więcej niż 14 lat.

Bartosz Piłat, ekspert PAS ds. polityk transportowych, dziennikarz, publicysta

Przemysł

System ochrony ludzi przed zanieczyszczeniami przemysłowymi nie działa. Budowano go w latach dziewięćdziesiątych z myślą o przyciąganiu kapitału do transformującej się Polski. W związku z tym zaprojektowano system tak, aby przedsiębiorstwa nie musiały się zbytnio martwić problemami, które generują dla otoczenia. Inspekcja Ochrony Środowiska nie posiada ani sprzętu, ani fachowców do monitorowania zanieczyszczeń na kominach zakładów przemysłowych.

Co osiągnęliśmy?

We współpracy z organizacją prawniczą Frank Bold dokonaliśmy kompleksowej analizy problemowych obszarów w zakresie kontroli emisji przemysłowych. Opracowaliśmy szereg rekomendacji zmian w prawie, aby kontrola ta była bardziej skuteczna.

Co przed nami?

1. Zapewnienie ciągłego monitoringu zanieczyszczeń przemysłowych na emitorach uciążliwych zakładów przez powołane do tego służby, które będą dysponować odpowiednim zapleczem finansowym, technicznym i merytorycznym.
2. Zwiększenie kar za nadmierne lub niezgłoszone emisje: potrzebna jest gruntowna reforma przepisów o odpowiedzialności karnej, administracyjno-karnej i administracyjnej w ochronie środowiska.
3. Zapewnienie społecznościom lokalnym prawa do współdecydowania o działalności przemysłowej na ich terenie.
4. Zapewnienie skutecznej kontroli nad małymi przedsiębiorstwami (zakłady meblarskie, obuwnicze, garbarnie, piekarnie, mechanicy) na terenie całego kraju.

Progi informowania i alarmowania o smogu

Próg informowania i alarmowania o smogu to poziom zanieczyszczenia powietrza, powyżej którego obywatele są ostrzegani o zagrożeniu. W Polsce jeszcze do niedawna progi alarmowe były trzykrotnie wyższe niż np. we Francji.

Co osiągnęliśmy?

W 2019 r. po naciskach Polskiego Alarmu Smogowego i opinii Ministerstwa Zdrowia, które podzielało stanowisko PAS, minister środowiska zdecydował o obniżeniu progu alarmowania z 300 na 150 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ oraz informowania z 200 na 100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Dzięki temu mieszkańcy naszego kraju będą częściej informowani o wysokim zanieczyszczeniu powietrza, co powinno przełożyć się na zwiększenie świadomości w tym obszarze. Chociaż progi te pozostają wciąż wyższe niż w większości krajów Unii Europejskiej, to jednak ich obniżenie o połowę należy traktować jako krok w dobrym kierunku.

Co przed nami?

Dalsze działania w tym obszarze to przede wszystkim dopilnowanie, aby informacja o złej jakości powietrza docierała do jak najszerszego grona odbiorców. Ostrzeżenie o smogu powinno zostać włączone do komunikatów Rządowego Centrum Bezpieczeństwa. Władze lokalne również muszą być znacznie bardziej aktywne w ostrzeganiu o złej jakości powietrza.

W informowanie o smogu muszą być zaangażowane także media (lokalne i krajowe), szkoły, przychodnie, szpitale itp. Będziemy również walczyć o dalsze obniżanie progów informowania i alarmowania, tak aby były one zgodne z rekomendacjami ekspertów.

SmogLab

Portal ekologiczny www.smoglab.pl działa od 2016 r. Startował jako mały blog o jakości powietrza, dziś jest dużym serwisem poświęconym smogowi, klimatowi i ochronie środowiska.

SmogLab łączy w sobie coś, czego nie mają inne portale: treści dziennikarskie z głosem eksperckim. Piszą dla nas dziennikarze z doświadczeniem z dużych mediów, a także specjaliści, naukowcy i aktywiści. SmogLab opisuje zarówno sprawy międzynarodowe, jak i lokalne.

Rok 2020 był wyjątkowy ze względu na pandemię koronawirusa SARS-CoV-2, co miało wpływ na treści wyszukiwane przez naszych użytkowników na portalu. Najbardziej popularnymi tekstami okazały się: analiza dotycząca maseczek antysmogowych i ich działania antywirusowego oraz artykuł dotyczący wirusów i bakterii, które mogą zostać uwolnione, jeśli lodowce stopnieją.

Nasi czytelnicy pochodzą głównie z tych miejsc, w których na co dzień doświadczają problemów związanych ze smogiem. Portal czyta co 10. mieszkaniec Katowic, Warszawy, Krakowa, Wrocławia czy Rabki. Ponad połowa czytelników ma od 25 do 44 lat. Łącznie jest to 900 tys. osób, które spędziły na lekturze artykułów 9000 godzin, co dla porównania odpowiada czterokrotnemu obejrzeniu wszystkich odcinków *Mody na sukces* czy wszystkich meczy polskiej ekstraklasy rozegranych w ostatnim ćwierćwieczu.

SmogLab działa dzięki wsparciu Państwa Aleksandry Goleckiej-Kuźniak i Olgierda Semika Huttera.

Katarzyna Kojzar,
redaktorka naczelna SmogLabu

Prowadzenie takiego portalu to zaszczyt, wyzwanie i przyjemność. Staram się, by portal rósł w siłę i edukował społeczeństwo o smogu, klimacie i przyrodzie. Chcę, żeby zaglądali do nas ci, którzy mają serce po zielonej stronie, jak i ci wciąż nieprzekonani.

ponad
1,3
mln

w 2020 r. SmogLab miał
ponad 1,3 mln wyświetleń

O zespole redakcyjnym

Autorzy SmogLabu tworzą też filmy – w ramach cyklu Karoliny Gawlik pt. *Można inaczej* – oraz podcasty. Pierwszy cykl podcastów *Proste pytania* prowadzi doświadczony dziennikarz radiowy i prasowy Marcel Wandas. Drugi cykl *Miasto odNowa* prowadzi Agata Kowalska, dziennikarka Tok FM i OKO.press.

Informacje ze świata nauki zapewnia Sebastian Medoń, dziennikarz SmogLabu i doktorant na Akademii Górniczo-Hutniczej (AGH). W SmogLabie można przeczytać także teksty Jakuba Jędraka – fizyka z Polskiej Akademii Nauk i członka Polskiego Alarmu Smogowego oraz Przemysława Ćwika. Mediami społecznościowymi SmogLabu zajmuje się Tomasz Borejza, dziennikarz naukowy. Redaktorką naczelną SmogLabu jest Katarzyna Kojzar, dziennikarka z doświadczeniem zarówno w prasie, jak i w radiu.

POLSKA BEZ SMOGU
Kampania społeczna „Rzeczpospolitej”
i Polskiego Alarmu Smogowego

SmogLab współpracuje stale z dużymi, opiniotwórczymi mediami – Onetem oraz Interią. Pod koniec 2020 r. wystartowała kampania informacyjna *Polska bez smogu* we współpracy z „Rzeczpospolitą”. W ramach kampanii w każdą środę materiały na temat walki ze smogiem zajmują całą stronę dziennika.

Zespół Polskiego Alarmu Smogowego

Sekretariat Polskiego Alarmu Smogowego

Andrzej Guła

lider PAS

Anna Dworakowska

dyrektorka ds. programowych

Ewa Lutomska

dyrektorka ds. finansowych

Magdalena Kozłowska

kierowniczka projektów

Natalia Matyasik

kierowniczka projektów

Patrycja Satora

dyrektorka PR

Piotr Siergiej

rzecznik prasowy

Bartosz Piłat

ekspert ds. transportu

Jakub Jędrak

popularyzator wiedzy nt. wpływu zanieczyszczenia powietrza na zdrowie

Katarzyna Kojzar

redaktorka naczelna SmogLabu do czerwca 2021 r.

Piotr Urbanik

redaktor naczelny SmogLabu od lipca 2021 r.

Tomasz Borejza

specjalista ds. komunikacji

PAS współpracował w 2020 r. z następującymi instytucjami:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Bank Światowy
- Ministerstwo Klimatu i Środowiska
- Ministerstwo Rozwoju
- Główny Urząd Nadzoru Budowlanego
- NASK – Państwowy Instytut Badawczy (Ministerstwo Cyfryzacji)
- Zarząd Transportu Publicznego w Krakowie
- International Council for Clean Transportation
- Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego
- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
- Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie
- Fundacja Frank Bold
- Purpose Climate Lab
- Centrum Nauki Kopernik
- Fundacja GCCM Polska – Światowy Ruch Katolików na Rzecz Środowiska
- Fundacja Czysta Polska
- Fundacja Czyste Powietrze

Paulina Mroczkowska i Sylwia Jedyńska

koordynatorki w województwie mazowieckim

Emil Nagalewski i Janusz Piechoczek

koordynatorzy w województwie śląskim

**polski
alarm
smogowy**

Krakowski Alarm Smogowy pełni funkcję sekretariatu Polskiego Alarmu Smogowego, a jednocześnie działa jako Lokalny Alarm Smogowy na terenie Krakowa i Małopolski.

Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy

ul. Felicjanek 10/6

31-104 Kraków

NIP: 676-247-21-66

Regon: 123005019

KRS: 0000491120

www.krakowskialarmsmogowy.pl

www.facebook.com/KrakowskiAlarmSmogowy

krakow@polskialarmsmogowy.pl

[731 764 909](tel:731764909)

Polski Alarm Smogowy

www.polskialarmsmogowy.pl

www.polishsmogalert.org – wersja witryny

w języku angielskim

www.chceoddychac.pl – platforma petycyjna PAS

– tutaj podpiszesz nasze petycje

[www.twitter.com/alarm_smogowy](https://twitter.com/alarm_smogowy)

www.youtube.com/c/PolskiAlarmSmogowy2015

www.facebook.com/polskialarmsmogowy2015

biuro@polskialarmsmogowy.pl

Rzecznik prasowy

Piotr Siergiej

piotr.siergiej@polskialarmsmogowy.pl

[510 069 020](tel:510069020)

SmogLab

www.smoglab.pl

www.facebook.com/SmogLab

www.twitter.com/SmogLab

www.youtube.com/c/SmoglabPL

Jak możesz się zaangażować?

1. Dołącz do Lokalnego Alarmu Smogowego w Twojej okolicy (lista kontaktów na str. 13).
2. Załóż własny Lokalny Alarm Smogowy (biuro@polskialarmsmogowy.pl).
3. Wesprzyj finansowo działania na rzecz czystego powietrza w Polsce.

INWESTUJ W CZYSTE POWIETRZE I WESPRZYJ FINANSOWO POLSKI ALARM SMOGOWY!

Jak możesz nas wesprzeć?

Wpłaty darowizn na działalność Polskiego Alarmu Smogowego można dokonywać na konto bankowe Stowarzyszenia Krakowskiego Alarmu Smogowego: nr rachunku PLN: **70 1140 2004 0000 3902 7498 7745** z dopiskiem: „Razem o czyste powietrze”.

Zgodnie z *Deklaracją programową Polskiego Alarmu Smogowego* nie pozyskujemy środków na działalność od podmiotów, które mogą odnosić korzyści finansowe wynikające z wdrażania postulatów Polskiego Alarmu Smogowego i Lokalnych Alarmów Smogowych. Jesteśmy niezależnym ruchem społecznym, działającym na rzecz wprowadzenia istotnych dla nas zmian i nie promujemy firm, marek ani konkretnych przedsiębiorstw.

Działalność Polskiego Alarmu Smogowego oraz Lokalnych Alarmów Smogowych jest i od początku była możliwa dzięki ogromnemu zaangażowaniu wolontariuszy, działaczy społecznych i osób prywatnych, które poświęcają swój czas oraz wiedzę na rzecz walki o czyste powietrze.

Projekty PAS w 2020 r. były finansowane przez:

- Unię Europejską – programy: LIFE, Erasmus+, Horyzont 2020
- Clean Air Fund
- European Climate Foundation
- Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
- Wpłaty od prywatnych osób (darowizny indywidualne)

Kontakt w sprawie wsparcia:

Patrycja Satora

patrycja.satora@polskialarmsmogowy.pl

[500 494 173](tel:500494173)